

SWNM

MPA Wijzer 2013

Stichting Wetenschappelijk Natuur en Milieubeleid

Toetsing **Nut** en **Noodzaak** van
Marine Protected Areas (MPA)

voor **Visserij**

Inhoud

1. **Wat is een Marine Protected Area (MPA)**
2. **Waarom verschijnt de MPA-wijzer?**
3. **Neemt druk op de Noordzeekustzone toe of af door visserij?**
4. **Welke internationale richtlijnen bestaan voor MPA's per land?**
5. **Wat zijn de voordelen van MPA's voor visserij?**
6. **Hoe sterk is het bewijs dat MPA's in gematigde zones werken? Wat zijn de voordelen voor mariene natuur?**
7. **Waar werken mariene reservaten wél goed voor visserij?**
8. **Moeten mariene reservaten groter worden?**
9. **Heeft VIBEG en Natura 2000 een positieve invloed op natuurbescherming?**
10. **Zijn fondsenwervende organisaties goed voor de Noordzeenatuur?**
11. **Wat kunnen fondsenwervende organisaties doen voor mariene reservaten?**

COLOFON

De Stichting Wetenschappelijk Natuur en Milieubeleid (SWNM) streeft naar een praktisch natuur- en milieubeleid gebaseerd op toetsbare feiten. De SWNM wordt gedragen door haar achterban van mensen met praktijkkennis van de natuur als vissers en boeren, en draait zonder subsidie van de overheid. Zij wordt ondersteund door academici die hun sporen verdienen in onderzoek en wetenschap.

SWNM ontstond na de strijd die de Drentse boer Jan van de Geest won van de overheid. Zijn koeien werden vergiftigd door vervuild slootwater uit rioolwateroverstorten. Via wetenschappelijk bewijs toonde hij zijn gelijk tegen Waterschappen. Het verslag van zijn strijd legde hij vast in het boek 'Voor het behoud van de Rechtsstaat'. Van de Geest werd door overheid en instanties tegengewerkt maar haalde zijn recht, en de vervuiling kwam hoog op de agenda van waterzuivering.

Meer info op www.swnm.nl

Tekst, beeld en literatuuronderzoek:
www.rypkezeilmaker.nl, nature/sciencewriter ©2013

**Gecontroleerd door dr. R. Boddeke
dr. P. Hagel**

1. Wat is een Marine Protected Area (MPA)?

Volgens de in 2004 vastgestelde internationale definitie van de Convention on Biological Diversity is een MPA een marien (kust)gebied waar flora en fauna een hoger beschermingsniveau geniet dan in de naaste omgeving¹. Een MPA betreft dus níet beslist een volledig voor visserij afgesloten gebied, óók niet volgens de Oskar-definitie². NGO's doelen bij MPA's op een marien *reservaat*. MPA's met als managementregime een reservaat, kunnen dienen voor wetenschappelijk onderzoek, om een referentie te krijgen voor natuur waar geen menselijke (bodem)invloed bestaat. Een voorbeeld van een onderzoeks*reservaat* is het in 2005 ingestelde Referentiegebied Rottum van 7400 hectare, Schild en Boswad, waar geulen werden gesloten voor visserij.³

Een mondiaal overzicht van ruim 8000 MPA's is te vinden op de MPA-atlas⁴. Nederland heeft – naast natuurgebied de Waddenzee- ook grote MPA's in de Noordzeekustzone. Voorbeeld is de in 1989 ingestelde Scholbox, De Scholbox is een 41.000 vierkante kilometer groot gebied binnen de 12-mijlszone, huidig Natura 2000-gebied, doorlopend tot Denemarken gesloten voor kotters met vermogen boven 300 pk. De Scholbox ontstond in samenwerking met visserij, en had als doel de kinderkamerfunctie voor schol in de Noordzeekustzone te verbeteren. Grote MPA's zijn het Great Barrier Reef (344.000 vierkante kilometer), en Phoenix Island (410.000 vierkante kilometer). De Scholbox valt mondiaal in een middencategorie.

2. Waarom verschijnt de MPA-wijzer van de SWNM?

De MPA-wijzer toetst beweringen over nut en noodzaak van meer MPA's in de Noordzee aan bewijs en wetenschappelijke literatuur. Het op 11 december 2011 door fondsenwervende organisaties en de overheid afgedwongen VIBEG-akkoord, voorziet onder de vlag van Natura 2000 in zeereservaten binnen de reeds bestaande MPA Scholbox. Per 2014 zou alle bodemvisserij verboden zijn in 768 vierkante kilometer Noordzeekustzone. Traditionele bodemvisserij zou per 2016 in de gehele Noordzeekustzone van 1440 vierkante kilometer verboden worden, een kustgebied groter dan de provincie Utrecht. Dit besluit werd op 30 april gepubliceerd in de Staatscourant⁵ en ligt nu in de bezwaarprocedure.

Er bestaat ruim 10 jaar een sterke lobby van fondsenwervende organisaties⁶ en gelieerde biologen als Callum Roberts en Daniel Pauly voor een netwerk van mariene reservaten, die 20-30 procent van de wereldzee zouden moeten bedragen⁷. *Zeereservaten* zijn géén Europese eis volgens Natura 2000⁹, noch van Oskar. Momenteel lobbyt Stichting de Noordzee met haar 'Natuurplan Noordzee'¹⁰, ondersteund door fondsenwervende multinationals Greenpeace

¹ COP 7/ Decision 7/5 2004 The Ad Hoc Technical Expert Group adopted the following definition of "marine and coastal protected area", which incorporates all of the IUCN categories of protected areas:

"Marine and coastal protected area" means any defined area within or adjacent to the marine environment, together with its overlying waters and associated flora, fauna and historical and cultural features, which has been reserved by legislation or other effective means, including custom, with the effect that its marine and/or coastal biodiversity enjoys a higher level of protection than its surroundings.

² "marine protected area" means an area within the maritime area for which protective, conservation, restorative or precautionary measures, *consistent with international law* have been instituted for the purpose of protecting and conserving species, habitats, ecosystems or ecological processes of the marine environment.

³ Het referentiegebied ten zuiden van Rottum van 7400 hectare, 3 procent van het Wad is een gevolg van de Esjberg Verklaringt in 1991

⁴ <http://www.mpatlas.org/explore/> product van Waitt Foundation en Marine Conservation Institute: de Scholbox-door visserijonderzoekers wél gekwalificeerd als MPA- staat niet ingetekend.

⁵ BESLUIT 13058223, D.D. 22 APRIL 2013

⁶ De in deze brochure gehanteerde term voor 'NGO's', fondsenwerving is de enige meetbare activiteit

⁷ Roberts CM, Hawkins JP. Fully protected marine reserves: a guide 2003. World Wildlife Fund, United States, Washington, DC, Callum Roberts, tevens schrijver van de 'Unnatural history of the sea' is een Britse bioloog van de Universiteit van York die veel wordt geciteerd door NGO's vanwege zijn alarmerende uitspraken

⁸ Roberts, C.M., L. Mason, and J.P. Hawkins. (2006). Roadmap to Recovery: A global network of marine reserves. University of York. York. 60 pp

⁹ Natura 2000 voor Dummies 2011, Bodemwijzer 2012, via kenniscentrum SWNM www.swnm.nl

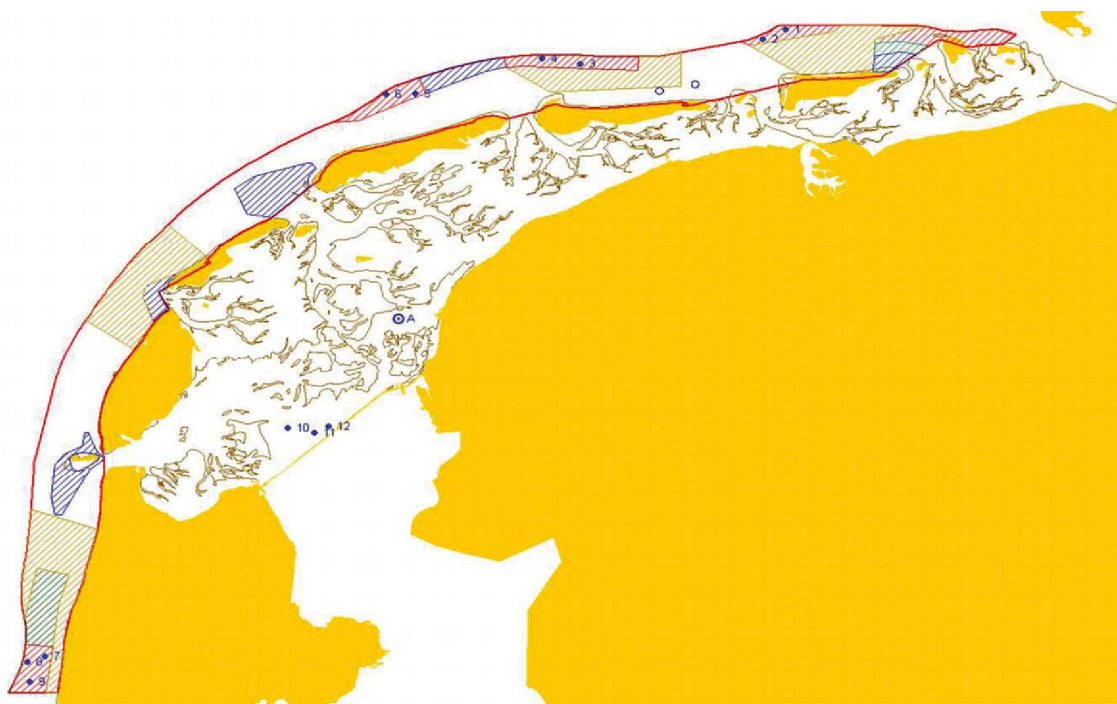
¹⁰ Noordzee Natuurplan, ruimte voor natuurherstel, uitgave Stichting de Noordzee 2013. Wereld Natuur Fonds, Greenpeace en Vogelbescherming ondersteunen de lobby tegen visserij, met beroep op de Kaderrichtlijn Mariene Strategie uit Brussel

en Wereld Natuur Fonds. Zij willen 30 procent van de Noordzee afsluiten voor economische activiteit¹¹. Stichting de Noordzee claimt hier dat 'De Noordzee steeds intensiever wordt gebruikt', en noemt daarbij visserij als eerste oorzaak.

3. Neemt de druk op de Noordzeekustzone door visserij toe?

Dit geschetste beeld is feitelijk onjuist. Visserij op de Noordzee nam áf sinds 1990 met 40 procent¹², de Nederlandse vissersvloot kromp met 1/3de van 1990 tot 2009¹³. Via VIBEG staan nu zeereservaten gepland binnen de reeds bestaande MPA Scholbox. De regio van de Scholbox stond sterk onder invloed van fertilisatie van fosfaat uit rivieren als de Rijn. Door afnemende (fosfaat)fertilisatie sinds 1985, en uitsluiting kotters nam visserijdruk met ruim 90 procent af sinds 1989.¹⁴ De mondiaal grootste studie naar menselijke impact op mariene ecosystemen in Science in 2009 over 10 jaar, kwalificeert de Nederlandse Noordzeekustzone onder 'low impact', met Deense en Duitse kust, Doggersbank en het Britse Wash-estuarium: de één na laagste impactcategorie¹⁵. Dit dankzij de aard van het zandige sediment, waardoor ecosysteempact laag is, in tegenstelling tot koraalriffen.

Alleen arctische reservaten bij Noord- en Zuidpool scoren lagere impact. De hoogste categorie 'very high impact' geldt wel voor het Kanaal (intensieve scheepvaart) en Orkney Eilanden. De grootste toename van activiteit op de Noordzee wordt in de toekomst veroorzaakt door windturbinerreinen, met bijbehorende scheepvaart en bouwverkeer waarvoor Wereld Natuur Fonds en Greenpeace opmerkelijk genoeg juist intensief lobbyen¹⁶.

VIBEG: Gebied 1+2 +3 (rood+ blauw+ groen) wordt per 2014 gesloten zeereservaat van 768 vierkante kilometer binnen Marine Protected Area de Scholbox (12 mijlszone). Na 2016 is traditionele bodemvisserij in het gehele rood omliggende gebied van 1440 vierkante kilometer verboden, groter dan provincie Utrecht . VIBEG vormt een zeereservaat binnen MPA de Scholbox.

¹¹ Het onderzoeksprogramma Benthis is ook opgezet om beperkende regelgeving via Kaderrichtlijn Mariene Strategie funding te geven ten aanzien van bodemfauna

¹² Visserijbioloog Simon Greenstreet

¹³ Evaluatie Algemene Rekenkamer 2009 via <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31748-2.html>

¹⁴ Beare, D. et al (2013) Evaluating the effect of fishery closures; Lessons learnt from the Plaice Box, Journal of Sea Research

¹⁵ Halpern, B.S., Walbridge, S., Selkoe, K.A., Kappel, C.V., Micheli, F., D'Agrosa, C., Bruno, J., Casey, K.S., Ebert, C., Fox, H.E., Fujita, R., Heinemann, D., Lenihan, H.S., Madin, E.M.P., Myers, R., Perry, M., Selig, E., Spalding, M., Steneck, R. & Watson, R. (2008) A global map of human impact on marine ecosystems. Science 319: 948–952.. blz 949 figuur C

¹⁶ Via de Energietafel en het SER-akkoord met Wiebe Draijer, voor 6-9 Gigawatt windmolens op zee

4. Welke internationale richtlijnen bestaan voor MPA's per land?

Volgens de Convention on Biological Diversity (CBD) van de Verenigde Naties in 2006 moest 10 procent van marine habitats een MPA zijn in 2010. De Oskar-conventie is het voertuig waarmee de Europese Unie de CBD-doelen doorvoert.¹⁷ Oskar schrijft een netwerk van MPA's voor. Wereldwijd bleek dat CBD-doel van 10 procent in 2012 niet gehaald, de deadline is verschoven naar 2020. Volledig gesloten gebied – 'no take reserves'- dekken nu 1,01 procent van de wereldzee, MPA's 1,8 procent. Het 5de World Parks Congress stelde als doel om 20-30 procent van alle marine habitats tot MPA uit te roepen in 2012, een netwerk van zowel reservaten als gebieden met ander beschermingsregime.

Nederland voldoet al sinds 1989 aan deze internationale richtlijn, na instelling van de Scholbox. Nu Nederlandse politici de Natuurbeschermingswet 1998 geldig verklaarden buiten de 12-mijlszone, voldoet 100 procent van de Nederlandse EEZ aan de CBD-definitie van Marine Protected Area. Nederland heeft nu dus 90 procent meer MPA-oppervlak dan internationaal voorgeschreven. Ons land ligt daarmee gelijk met Monaco. Ook hier valt 100 procent van haar territoriale wateren onder MPA-status, in Bosnie 97 procent en in Portugal 51,6 procent. Duitsland streeft naar 38 procent van haar wateren onder MPA-status, met 4 gebieden in het Oskar-netwerk.

¹⁷ Oslo Paris Convention, OSPAR Recommendation 2003/3 on a Network of Marine Protected Areas, moest op 31 december 2005 geïmplementeerd worden.: op de Sintra conferentie op 22 juli 1998 werd de Oskar Commissie aangewezen als voertuig voor promotie van Marine Protected Areas. De eerste internationale vermelding voor promotie van MPA's komt voort uit de Convention on Biological Diversity waarvan Oskar een voertuig is. De 2003-verklaring is gebaseerd op de World Summit on Sustainable Development in Johannesburg in 2002. Deze verklaarde:

“ to promote the conservation and management of the oceans through actions at all levels, giving due regard to the relevant international instruments to develop and facilitate the use of diverse approaches and tools, including the ecosystem approach, the elimination of destructive fishing practices, the establishment of marine protected areas consistent with international law and based on scientific information, including representative networks by 2012 and time/area closures for the protection of nursery grounds and periods, proper coastal land use and watershed planning and the integration of marine and coastal areas management into key sectors”

5. Wat zijn voordelen van MPA's voor visserij?

Tijdens twee Wereldoorlogen was de gehele Noordzee een voor visserij gesloten gebied, dankzij de aanwezigheid van zeemijnen. Na hervatting van visserij bracht deze tijdelijk grotere opbrengsten bodemvis, dan voor de oorlog om daarna weer terug te vallen naar het natuurlijke productieniveau van 400.000 ton¹⁸. Na de Tweede Wereldoorlog steeg de vangst van schol enkele jaren van 55.000 ton naar 100.000 om daarna weer terug te vallen op het vooroorlogse gemiddelde. Echter, in vergelijking met de door eutrofiering vergrote groei van visproductie in de Noordzeekustzone, was deze piek gering. In de voedselrijke jaren 1981-1983 werd in Nederland 92,7 duizend ton schol aangeland, na de oorlog 12,4 duizend ton, voor de oorlog 8,4 duizend ton.

Doordat visserij biomassa uit de Noordzee onttrekt kan een MPA- vertaald als gesloten marien reservaat - in paaigronden dus effectief zijn om aanwas te vergroten. In gesloten gebieden met plaatsgebonden vissoorten, zoals in de tropen voorkomt, neemt de aanwas en biomassa van vis vaak snel toe, dankzij de snelle voortplanting van veel vissoorten¹⁹. Er zou meer grotere vis groeien, grotere biomassa van geslachtsrijpe vis en hoeveelheid larven, en hogere opbrengsten. In theorie werkt een zogeheten 'spill-over'-effect: meer oudere en jongere individuen die niet worden opgevisst migreren buiten zeereservaten. Grotere oudere individuen zouden meer kuit schieten. Meer kuit en jonge vis zou uitzaaien naar omringende visgronden, het zogenaamde export-effect. Die spill-over en export zou via hogere opbrengst het verlies aan visgrond voor visserij compenseren. Echter, volgens visserijbiologen kan gebiedssluiting in de orde van 30 procent averechts werken. Meer vissers moeten op een kleiner gebied meer vissen op de overgebleven vis,²⁰ om inkomstenverlies te compenseren. Ook moeten zij grotere afstanden afleggen en dus meer brandstof verbruiken. Dit 'postzegelvisserij' is gevolg van VIBEG, wanneer het in huidige vorm doorgang vindt.

6. Hoe sterk is het bewijs dat MPA's in gematigde zones werken?

De voorstanders maken positieve effecten niet hard met cijfers, zo stelde internationaal toonaangevende visserijbioloog Ray Hilborn²¹, met de huidige wetenschappelijk adviseur visserij voor ICES, Jean Jacques Maguire. Hilborn publiceerde in 2006 'Faith based fisheries'²² in reactie op de sterke lobby voor mariene reservaten²³. Dit nadat in algemene wetenschappelijke bladen als Nature en Science studies verschenen die 'bewijs' aanvoerden voor positieve effecten van reservaten. Studies die volgens Hilborn in echte visserijvakbladen niet door de wetenschappelijke kwaliteitskeuring waren gekomen.

De meest recente evaluatie van de Scholbox²⁴, bevestigt Hilborn. De Scholbox werd ingesteld om aanwas van jonge platvis in de kustzone te vergroten. Dit faalde ondanks ruim 90 procent minder visserijdruk. De verarmde voedselrijkdom dankzij Europees milieubeleid²⁵ had meer invloed dan visserij. De evaluatie verklaart - 9 jaar na Hilborn- dat bewijs voor de gunstige werking van MPA's voor visserij nog steeds ontbreekt in gematigde en koudere zones²⁶.

¹⁸ Bodekke, R. Hagel, P (1995) Eutrophication, Fisheries and productivity of the North Sea Continental Zone blz 290-315 in Condition of the World's Aquatic Habitats, Proceedings of the World Fisheries Congress, theme 1: figuur 1 blz 290 toont historische vangsten.

¹⁹ Halpern B, Warner RR(2002) Marine reserves have rapid and long lasting effects. Ecological Letters 2002;5:361-6.

²⁰ Blz 202 in R. Hilborn et al (2003). When can marine reserves improve fisheries Ocean & Coastal Management 47 (2004) 197-205,

²¹ R. Hilborn et al (2003). When can marine reserves improve fisheries management, Ocean & Coastal Management 47 (2004) 197-205

²² Hilborn R 2006 'Faith-based Fisheries Fisheries • vol 31 no 11 • November 2006

²³ Daniel Pauly lobbyt voor de Pew Foundation, die ook fondsenwervende multinationals als Greenpeace steunt

²⁴ Beare, D. et al (2013) Evaluating the effect of fishery closures; Lessons learnt from the Plaice Box, Journal of Sea Research

²⁵ Voor de gunstige effecten van fosfaat op de kinderkamerfunctie zie SWNM-Fosfaatwijzer 2012 www.swnm.nl

²⁶ Beare, D. et al (2013) Evaluating the effect of fishery closures; Lessons learnt from the Plaice Box, Journal of Sea Research

7. Waar werken mariene reservaten wél goed voor visserij?

Het meeste bewijs dat gebiedsbescherming effectief is voor visserijmanagement komt uit (sub)tropische zones, in gebieden met kwetsbare riffen waar vissoorten jaarrond verblijven. In Barbados en één van 's wereld's eerste marine reservaten Apo bij de Filipijnen, profiteren vissers van een 'spill-over-effect' uit mariene reservaten. Bij Barbados was de vangst zelfs hoger na instelling van het reservaat. Dat vond natuurbeschermings-bioloog Benjamin Halpern in 2010 met een literatuurstudie naar alle onderzoek van spill-over-effecten uit reservaten tot dat moment²⁷, alle in warme gebieden. Ook het reservaat rond de Columbretes Eilanden, een natuurreservaat aan de westkust van Spanje gaf positieve effecten voor visserij in omringend gebied, hoewel de auteurs dit niet economisch kwantificeren.

8. Moeten mariene reservaten niet gewoon groter worden?

Noordelijke vis als kabeljauw in de Noordzee migreert met de seizoenen en per leeftijdsfase, waardoor enkel grote gesloten gebieden effect zouden hebben. Voorstanders van meer reservaten stellen dat deze groter moeten voor effect.²⁸ Echter, zoals de auteurs in PNAS in 2010 vaststellen migreren vele vissoorten honderden tot duizenden kilometers. Het afsluiten van zulke grote gebieden – wanneer MPA's effectief zouden kunnen zijn voor visserijmanagement – noemen zij politiek onhaalbaar. Die politieke onhaalbaarheid is – naast ontbrekend bewijs voor economische voordelen – een verklaring waarom zeereservaten op internationaal niveau – weinig doorgang vinden.²⁹

Effecten van kleine MPA's (kleiner dan Referentiegebied Rottum) op hogere breedtegraad zijn afwezig of tegenstrijdig. Dit jaar verscheen de eerste experimentele studie aan kleine MPA's in Noorwegen, die een effect vond bij kabeljauw. De gevangen MPA-kabeljauw was gemiddeld 5

²⁷ Halpern B.S., S.E. Lester and J.B. Kellner 2010. Spillover from marine reserves and the replenishment of fished stocks. *Environmental Conservation* 36: 268–276.

²⁸ Gaines et al (2010) Designing marine reserve networks for both conservation and fisheries management, *PNAS*, special feature

²⁹ Christie, M.R., B.N. Tissot, M.A. Albins, J.P. Beets, Y. Jia, D.M. Ortiz, S.E. Thompson, and M.A. Hixon. (2010). Larval connectivity in an effective network of marine protected areas. *PLoS ONE* 5(12):e15715. doi:10.1371/journal.pone.0015715

centimeter groter, in vergelijking met controlegebied.³⁰ Dit was de eerste studie aan Atlantische kabeljauw, die een MPA-effect vond. Monitoring van MPA Gilbert Bay in Canada vond juist een kabeljauwafname in de MPA in vergelijkbare periode.³¹ Die resultaten stemmen weer overeen met de Scholbox. Gebieden als Rockall-buiten de EEZ van de Britten- worden beschermd als zeereservaat, dankzij bewezen hoge wetenschappelijke waarde van deze oude vulkaan.³²

8. Hebben mariene reservaten grote voordelen voor natuurbescherming?

Het Natuurplan van Stichting de Noordzee is nodig bij de Nederlandse Antillen. Deze staan als 'Very High Impact' gekwalificeerd door de overexploitatie van kwetsbare koraalriffen³³, samen met het gehele Caribisch gebied. De meeste alarmerende studies die NGO's aanhalen- zoals van Callum Roberts van de Universiteit van York- zijn gebaseerd op werk uit deze regio. Zeereservaten zijn effectieve bescherming bij mangrovebossen, riffen, en koraal, inclusief vissoorten die daar jaarrond verblijven. Halpern bevestigt, dat ondiepe mariene ecosystemen met zandige zachte bodem het minst kwetsbaar zijn voor de optelsom van menselijke invloeden. De fauna is ingesteld op 'verstoring'.

Metingen in het Referentiegebied Rottum bevestigen Halpern's analyse. Onderzoeksleider Jaap van der Meer meldde in ecologenblad De Levende Natuur dat na 6 jaar gebiedssluiting geen verschil in bodemfauna werd gevonden in beviste en onbeviste geulen.³⁴ De SWNM Bodemwijzer 2012 toonde al dat in de dynamische zandbodem van de Noordzeekustzone visserij-effecten snel verdwijnen door de hoge natuurlijke dynamiek.³⁵ Nieuw onderzoek van ecooloog Thomas van Agt en Deltares naar de beweeglijke zandbodem van de Noordzeekustzone bevestigt die conclusie.³⁶ Een zeereservaat in de zandige en dynamische Noordzeekustzone heeft dus beperkte ecologische betekenis.

9. Heeft VIBEG en Natura 2000 een positieve invloed op natuurbescherming?

Draagvlak voor VIBEG ontbreekt bij visserij. Het akkoord is opgedrongen onder dreiging van procedures door fondsenwervende organisaties.³⁷ In huidige vorm verliezen vissers meer dan 70 procent van visgebied waar zij al decennia vissen, zonder dat een schaderegeling is opgesteld zoals wettelijk vereist volgens artikel 31 van de Natuurbeschermingswet. Onderzoek van Raoul Beunen toont dat de huidige invulling van Natura 2000 door overheid en NGO's het draagvlak voor natuurbescherming ondermijnt³⁸. Er ontstaat een juridisering van de natuur, waarbij het aantal procedures toenam van nagenoeg 0 in de jaren'90 naar honderden in afgelopen decennium. Beunen haalt het proces van Wilde Kokkels tegen kokkelvisserij aan als negatief voorbeeld. Wilde Kokkels is nu omgedoopt tot Wadden Natuurlijk, en dreigt opnieuw met procedures tegen vissers.

Tevens ontbreekt wetenschappelijke onderbouwing voor het oordeel 'matig ongunstig' in de Noordzeekustzone in Natura 2000-rapporten. Na een rechtszaak op 8 oktober 2012 van visserijverenigingen Hulp in Nood en Ons Belang verzocht de rechter het Ministerie van

³⁰ Moland E, Olsen EM, Knutsen H, Garrigou P, Espeland SH, Kleiven AR, Andre C, Knutsen JA. 2013 Lobster and cod benefit from small-scale northern marine protected areas: inference from an empirical before– after control-impact study. *Proc R Soc B* 280: 20122679

³¹ DFO 2010 Review of the Gilbert Bay Marine Protected Area monitoring indicators, protocols and strategies, and an assessment of the Gilbert Bay cod population. DFO Canadian Science Advisory Secretariat Science Advisory Report, 2010/027

³² http://ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2013/Special%20requests/NEAFC_Vulnerable_deep-water_habitats.pdf

³³ Halpern, B.S., Walbridge, S., Selkoe, K.A., Kappel, C.V., Micheli, F., D'Agrosa, C., Bruno, J., Casey, K.S., Ebert, C., Fox, H.E., Fujita, R., Heinemann, D., Lenihan, H.S., Madin, E.M.P., Myers, R., Perry, M., Selig, E., Spalding, M., Steneck, R. & Watson, R. (2008) A global map of human impact on marine ecosystems. *Science* 319: 948–952

³⁴ Jaap van der Meer in De Levende Natuur- jaargang 113-nr-3 blz 137

³⁵ SWNM Bodemwijzer 2012, Bodemberoering door visserij in perspectief gezet, www.swnm.nl

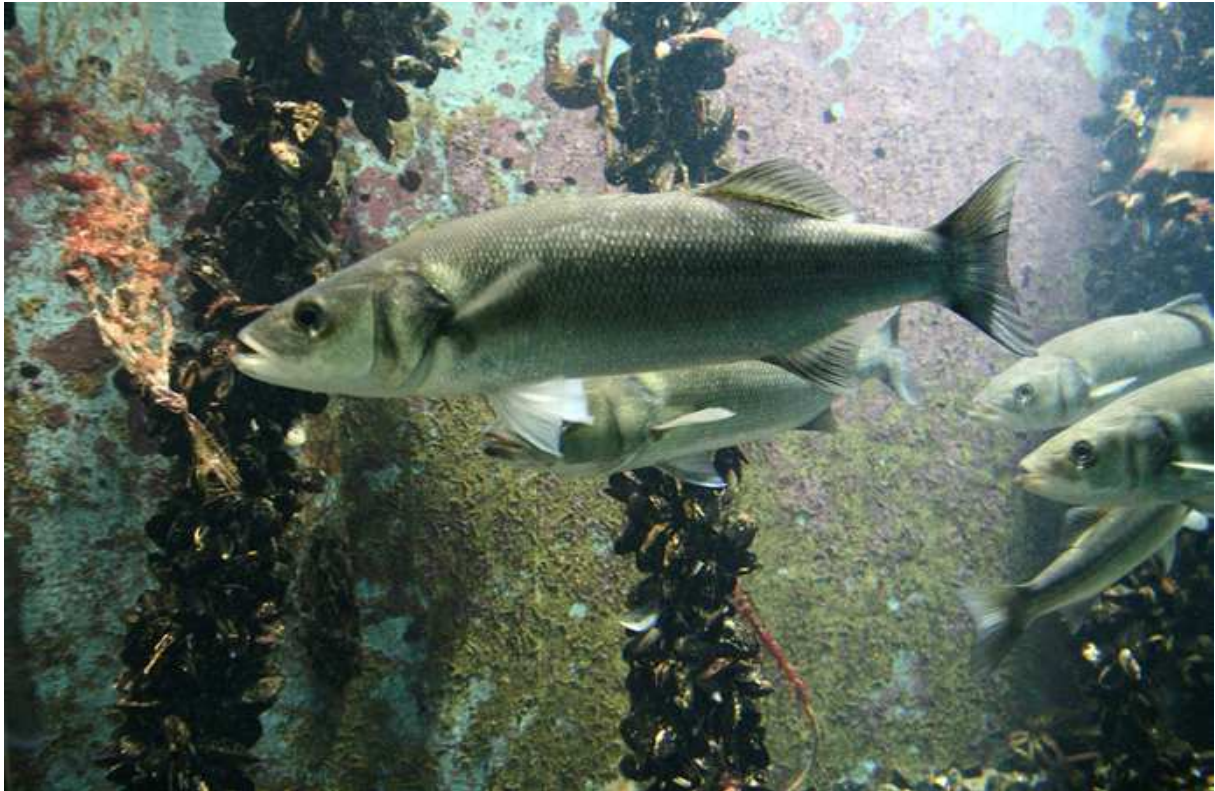
³⁶ Van Agt. Pers. comm. Van Agt onderzoekt met Deltares de relatieve invloed van zandsuppleties

³⁷ Wilfred Alblas van Natuurmonumenten stelde per email dat visserij en natuurorganisaties elkaar anders bij de rechter zouden ontmoeten, zoals eerder bij kokkelvisserij gebeurde. De term 'Niet Gouvernementele Organisatie' is niet van toepassing, aangezien Natuurmonumenten niet zonder overheidssteun kan.

³⁸ http://www.raoulbeunen.nl/pubs/Beunen_et_al-Performing_failure_in_conservation_policy.pdf

Economische Zaken die kwalificatie beter te onderbouwen. De onderliggende rapportage van Imares van VIBEG stelt dat gebiedssluiting 'nodig' is om doelen te halen. Maar het belangrijkste doel van VIBEG is 'de visserij-intensiteit neemt niet verder toe'³⁹. Dit doel is reeds lang gehaald in de Noordzeekustzone, zoals beschreven bij punt 3. De huidige invulling van Natura 2000 door overheid en NGO's brengt een scheiding aan tussen mens en natuur, die niet op ecologische wetenschap rust maar een wereldvisie.^{40,41} In die ideologische visie op natuur is menselijke invloed principieel slecht. Zo vergroten overheid en NGO's de kloof tussen natuur en publiek.

10. Zijn fondsenwervende organisaties goed voor de Noordzeenatuur?

Fondsenwervende organisaties die claimen de natuur te beschermen, worden niet afgerekend op hun prestaties, beweringen en consequenties van beleid dat zij voorstaan. Of zij natuur effectief beschermen is niet meetbaar. Zo lobbyden zij allen in Brussel⁴² voor de ecologisch averechts werkende Discardban, de aanlandingsplicht voor bijvangst die bij teruggooi deels zou overleven.⁴³ De bestedingen van fondsenwervende organisaties zijn een afspiegeling van hun prioriteiten.⁴⁴ Wetenschappelijk onderzoek speelt een marginale rol bij fondsenwervende organisaties, gemeten in percentage van budget.

³⁹ http://www.waddenzee.nl/fileadmin/content/Bestuur/pdf/Natura2000/Feb_2012/0202Deelrapport_NEA_II_-_kader_visserij.pdf

⁴⁰ Pickett, STA, Kolosa, J. Jones CG(2007). Ecological Understanding, the Nature of theory and the theory of Nature, Academic Press, op blz 199: *in the public mind, the equilibrium paradigm is closely related to the idea of the 'balance of nature', which emphasizes selfregulation, a point of stability, and the exclusion of historical human influences. The balance of nature is not a scientific theory or concept*

⁴¹ In die ideologische visie – die NGO's als Stichting de Noordzee ook hanteren- is menselijke invloed principieel slecht, en dus leidt verwijdering tot verbetering. De natuur wordt dan 'zoals hij ooit was', zoals het Natuurplan Noordzee vermeldt. Terwijl de natuurvisie van overheid en NGO's een principiële scheiding aanbrengt tussen mens en natuur, maken fondsenwervende clubs zich tegelijk zorgen over verwijdering van mensen van de natuur, zoals in het maartnummer van De Levende Natuur 2013

⁴² Stichting de Noordzee stuurde met andere fondsenwervende organisaties ook een brief naar Sharon Dijksma, om de discardban door te duwen.

⁴³ SWNM Discardguide 2013, an audit on the ecological merits of a discardban in North Sea Fisheries

⁴⁴ De Waddenvereniging besteedt 70.000 euro van de 2 miljoen euro jaarinkomsten aan wetenschappelijk onderzoek (3,5 procent), en ontvangt jaarlijks een half miljoen euro van de Postcodeloterij

Het Wereld Natuur Fonds besteedt meer geld aan marketing dan natuurbescherming, en investeerde nooit in natuurgebied in Nederland. Dat toont onderzoek van de Groene Rekenkamer naar bestedingen van het WNF in 50 jaar.⁴⁵ Het WNF besteedt haar geld ook niet daar waar het volgens eigen wetenschappelijke criteria nodig is, en faalde bij bescherming van vlaggenschipsoorten, of stelt ineffectieve strategieën voor⁴⁶. De naam 'natuur' toont bij fondsenwervende organisaties vaak overlap met een anti-economische en anti-Westerse wereldvisie⁴⁷.

11. Wat kunnen fondsenwervende organisaties doen voor mariene reservaten?

In plaats van te lobbyen voor beperkende regelgeving die visserijondernemers dupeert, zou WNF haar 10-20 miljoen euro Postcodeloterijgelden per jaar kunnen gebruiken voor uitkoop van vissers. Dan zou zij op positieve wijze een marien reservaat kunnen realiseren via (nog) lagere visserijdruk, zonder anderen economische schade te berokkenen. Een zelfde geldt voor Greenpeace. De fondsenwervende multinational ontving sinds het ontstaan van de Postcodeloterij meer dan 40 miljoen euro belastingvrij van de Postcodeloterij. Zij stak niet één euro in Nederlands natuurgebied. Vissers staan wel iedere dag met de benen in de Noordzeenatuur, en zijn van harte bereid hun ervaringen en praktijkkennis van de natuur met het Nederlandse publiek te delen, ook in gastronomisch opzicht.

⁴⁵ Zeilmaker, R. (2012) 'Het Wereldbestuurfonds' deel 1, Organisatieprofiel, invloed, financiën en economische visie Wereld Natuur Fonds/WWF, 15p rapport voor De Groene Rekenkamer

⁴⁶ Zeilmaker, R. (2012) Het Wereldbestuurfonds (2), Beschermt het WWF de Natuur? Een onderzoek naar de effectiviteit van het Wereld Natuur Fonds bij natuurbescherming. Rapport voor De Groene Rekenkamer 2012

⁴⁷ Fondsenwervende organisaties als WNF hanteren de Ecologische Voetafdruk, die geen ecologische impact meet maar sociaal-economische achterstand gelijkschakelt aan ecologische vooruitgang, zie: Fiala, N. (2008) Measuring sustainability, why the ecological footprint is bad economics and bad environmental science, in Ecological Economics 67, 519–525